

# “Je kunt beter niet werken met de gedragscode”



**Andries Arts, beheerder buitengebied gemeente Bergen (L)**

**“De gedragscode geeft je juist mogelijkheden om in kwetsbare periodes toch werkzaamheden uit te voeren”**

“Ik ben het niet eens met de stelling. Met de gedragscode zijn natuurwaarden gewaarborgd. Je kunt dan reguliere werkzaamheden uitvoeren zonder daarbij de flora- en fauna-wet te overtreden. Het geeft juist mogelijkheden om in kwetsbare periodes. Het geeft ondernemers ook wat meer mogelijkheden om gespreid over het jaar werkzaamheden uit te voeren. Ook is het een basis voor goede afspraken met aannemers. Het geeft ondernemers ook wat meer mogelijkheden om gespreid over het jaar werkzaamheden uit te voeren. De gedragscode wordt samen met de aannemer opgesteld zodat iedereen ook op de hoogte is van de natuurwaarden van het gebied. De betrokkenheid wordt daarmee vergroot. Het vergt wel meer tijd omdat er vooraf een goede inventarisatie naar onder andere mieren nesten, dassenburchten, roofvogelhorsten en dergelijke moet plaatsvinden maar het is uiteindelijk wel de moeite waard.”



**Jacob Kruijer, opzichter Stichting Maatschappij van Weldadigheid Frederiksoord**

**“Door de gedragscode kunnen we goed uitleggen wat we doen, wanneer en waarom”**

“Wij werken wél heel graag met de gedragscode! Het geeft heel veel duidelijkheid richting mensen. Vanwege onze bodemgesteldheid kunnen wij niet in de winter vellen, dan rijden we alles kapot. Dus we vellen in het broedseizoen. Daar krijgen we toch wel een paar keer per jaar vragen over. Van mensen uit de buurt, of, zoals toen we laatst bomen kaptten in een vakantiepark, van recreanten. Dat kan per e-mail gaan, maar mensen spreken ons ook aan. Dan zeggen ze, ja, maar ik zag daar nog een nest, hoe zit dat dan? Bomen gaan mensen aan het hart, en hoe dikker de boom is, hoe meer emoties hij teweegbrengt als iemand hem wil kappen. Als we mensen kunnen uitleggen dat we volgens een gedragscode werken die mede door SOVON is opgesteld, dan stelt dat ze gerust. We vertellen dat een ecooloog heeft gekeken naar onze activiteit, en dat we bomen waar iets bijzonders mee is met een lintje markeren, zodat ze gespaard blijven. Mensen worden steeds mondiger, het wordt steeds drukker, er komen steeds meer vragen. Wij vinden het heel prettig dat we door die gedragscode goed aan mensen kunnen uitleggen wát we doen, wanneer en waarom dan.”

Met een nieuwe wet voor natuurbescherming in zicht, staan de gedragscodes ter discussie. De gedragscode Natuurbeheer en de gedragscode Bosbeheer zouden misschien helemaal niet meer nodig zijn met een nieuwe, heldere en eenduidige wet. Of is een gedragscode juist heel aantrekkelijk voor beheerders omdat die codes de flexibiliteit hebben die je als beheerder nodig hebt.?

— Marjel Neefjes (journalist)

foto Hans van den Bos, Bosbeeld





**Erwin Al, specialist/adviseur bos en beheer bij Staatsbosbeheer**

***“Ik verwacht dat er bij de volgende gedragscode verbeteringen worden aangebracht”***

“Ik ben zeer vóór het werken met de gedragscode bosbeheer, met het doel om in boshabitats levende diersoorten te beschermen bij regulier beheer. Maar bij de uitvoering vinden sommige betrokkenen dat alles uit de kast moet om ieder individueel dier te behoeden voor verstoring. Op die manier schiet zo’n gedragscode zijn doel voorbij. Wat ook lastig is, is wat te doen bij onduidelijkheden. Bijvoorbeeld bij een verlaten horst. Moet je twintig meter rondom vrijhouden, vijftig meter, of mag je gewoon vellen als hij duidelijk niet meer gebruikt is? Als je met deze vragen bij de RVO aanklopt, lijkt daar de neiging te bestaan om iedere mogelijke verstoring van individuele dieren te verbieden. Dat is niet in de geest van de gedragscode en niet bevorderlijk voor het vertrouwen tussen RVO en beheerders, ben ik bang. Als Staatsbosbeheer vinden we de evaluatie die nu plaatsvindt heel belangrijk. Ik verwacht dat er bij de volgende gedragscode verbeteringen worden aangebracht. Want zoals gezegd, een gedragscode vinden we prima als werkkader voor regulier beheer en faunabescherming! Je denkt als sector actief mee, je kunt je verhaal vertellen aan het publiek. De gedragscode bosbeheer vertegenwoordigt een sectorbrede gedeelde visie, dat is veel werkbaarder dan een eigen visie van elke beheerder apart. Wat ook goed is aan een gedragscode, is dat je hem elke vijf jaar tegen het licht houdt, zodat je hem steeds aan voortschrijdend inzicht kunt aanpassen, waaronder aan de opvattingen in de samenleving.”



**Kees Boon, voorzitter AVIH**

***“De gedragscode lijkt wel een verplichting geworden”***

“Er bestaat een misverstand dat de gedragscode verplicht is. Er zijn handhavers die verbaliserend optreden als je een artikeltje uit die code niet een op een uitvoert of geen gedragscode gebruikt. Terwijl de gedragscode alleen een hulpmiddel zou moeten zijn om te zorgen dat het risico op schade zo klein mogelijk is, een communicatiemiddel om te laten zien dat je zorgvuldig werkt. Maar het lijkt wel een verplichting geworden, alsof je in het broedseizoen niet zonder mag werken. De natuurwetgeving hanteert eigenlijk al jaren dezelfde verboden: eerst de Vogelwet van 1936, daarna de Europese Vogelrichtlijn van 1979 die is “vertaald” naar de FF wet in 2002: je mag een populatie niet aantasten, en je mag ook niet doelbewust dieren verstoren of verontrusten. Omdat dat de Flora- en faunawet individuele dieren beschermt, en veel mensen zijn gaan denken dat je dus automatisch verontrust als je in het broedseizoen gaat vellen, is er veel te vaak ‘gedoe’. Gelukkig is het in de nieuwe Natuurwet duidelijk: de bescherming geldt op populatieniveau, niet op het niveau van het individuele dier. Soms heeft een individueel dier nou eenmaal pech als er een boom wordt gekapt. Maar dat geldt ook als het beestje wordt opgegeten door een roofvogel, een kraai, een vos of een wezel, om over huiskatten en verkeer nog maar te zwijgen. Dus wat mij betreft, als je moet werken in het broedseizoen: laat die gedragscode zitten, ga aan de slag en beroep je op de nieuwe Natuurwet. Met een beetje normaal overleg tussen terreinbeheerder en oogstbedrijf kan er net zo goed voldoende zorgvuldig worden gewerkt. Tenslotte is er sinds 1936 nog nooit een verband geweest tussen bosexploitatie en de bosvogelstand.”



**Rino Jans, directeur Bosgroepen Noord-Oost en Midden Nederland**

***“Doe het goed, of doe het niet”***

“Dat heb ik wel eens gezegd ja, dat je beter niet kunt werken met de gedragscode. Waarom? Omdat het niet-naleven van een gedragscode op zichzelf een overtreding is, ook wanneer er helemaal geen nest is verstoord of een andere verbodsbepaling is overtreden. Het was de frustratie van een goedwillende beheerder die erop wordt afgerekend dat een gedragscode niet 100% naar de letter is nageleefd. Maar eigenlijk vind ik dat je beter wél de gedragscode kunt gebruiken, maar dan moet je het wel perfect doen. Alleen dan heb je een vrijstelling voor de Flora- en faunawet. Dus doe het goed, of doe het niet. Een gedragscode blijft een botte bijl. Leef je een code naar de letter na, dan ben je veilig. Maar dat is niet altijd de beste oplossing voor het bos en ook niet altijd voor de beschermde soorten. Daarom is het soms beter om niet volgens een gedragscode te werken. Je moet dan wel kunnen aantonen dat je in redelijkheid voldoende zorgvuldig bent geweest, maar er is ruimte voor maatwerk. Verder vraag ik me af of gedragscodes wel een effectief middel zijn om soorten te beschermen. Het gaat bijvoorbeeld slecht met een aantal bosvogelsoorten, maar de verklaringen daarvoor lijken vooral buiten het bosbeheer te liggen, bijvoorbeeld droogte in de overwinteringsgebieden. En veel bedreigde bosvogels hebben last van nestpredatie door andere bosvogels, zoals specht en havik, die het juist beter doen als gevolg van natuurlijker bosbeheer. Een duidelijk verband tussen het oogsten van hout en de achteruitgang van die soorten ontbreekt. Ik zou daarom liever zien dat beheerders minder bezig moeten zijn met het naleven van verbodsbepalingen en de daarmee samenhangende administratieve verplichtingen en meer met het nemen van beheermaatregelen die kwetsbare soorten echt vooruithelpen.”